

"זְכָרֶזֶן מֵאִיר"

פרשת השבוע

[עפ"י "לקט שיחות מוסר" מאת מרן ראש הישיבה הג"ר אייזיק שר זצ"ל]

לפי שהיו השבטים קוראים לו בן פוטי, שפיטם אבי אמו עגלים לעבודה זרה והוא הרג שבט מישראל, לפיכך בא הכתוב וייחסו עד אהרן. (רש"י).

ביאור הענין, שנטיית לב האבות מושרשת בבני בניהם, ועל זה אמרו חז"ל (ב"ב דף קט:), לעולם ידבק אדם בטובים, אהרן שנשא בת עמינדב יצא ממנו פנחס. וכו'.

ואמרו השבטים שלא יתכן שהיה לבבו (של פנחס) בלתי לה' לבדו, וא"כ הרי זה הופך את מעשהו למעשה רצח בעלמא, וכפי שמבאר רבנו יונה גירונדי (שערי-תשובה ש"ג אות רי"ט) את הפסוק "זפקדתי את דמי יזרעאל על בית יהוא", אע"פ שהפסוק משבח את יהוא על מעשהו (מלכים ב' פרק י'), שכיון שכונתו לא היתה טהורה לגמרי יש לראות בכך רצח במקום קידוש ה' גדול.

ועל זה היה צריך לבוא גילוי מיוחד מאת ה' חוקר לב, לומר שמעשהו של פנחס היה כל כולו עבודה תמה וקנאות צרופה.

* * *

תוכן דברי "מסילת ישרים" - פרקים: ח' ט'

האמצעים שעל-ידם נקנית הזריזות: כנזכר למעלה [לענין מדת הזהירות], לשלימי-הדעת [מצד החובה ומצד ערך המעשים וחשיבותם] לפחותים מהם [שלא תשיגהו בוושה בעולם הבא בראותו הטובה שהיה יכול להשיג] ולכל ההמון כולו [שכר ועונש בעולם הזה].

על-ידם יבוא לידי "ידיעת גודל וערך המעשים וגודל חובתו", ויתעורר לבו לעבודת ה' המוטלת עליו ולא יתעצל.

וחיזוק נוסף לזה: שיתבונן ברוב הטובות שמשפיע עליו ה' מיום לידתו ועד היום, ומכח זה תתחזק אצלו ההכרה כמה הוא חייב לבוראו. והואיל ואינו יכול לגמול לו, ודאי יודה לשמו ויקיים מצוותיו.

אין אדם שלא יראה נפלאות וטובות רבות במצבו, הבריא והעשיר מטיב לו ה' בבריאותו ובעשרו, החולה והעני מקיימו ה' ית' במצבו המסוכן והקשה, וכשמתבונן בטובות שהוא מקבל מה' ית' ודאי יתעורר להזדרז לעבודתו.

וכל-שכן אם יתבונן היות כל טובו תלוי בידו ית', ומה שמצטרך אליו מקבל הוא ממנו ית', ודאי לא יתעצל מעבוד עבודתו ית'.

פרק ט' - מפסידי הזריזות

המפריע הגדול ביותר למדת הזריזות: שמתרגל למנוחה ולתפנוקים, ונעשה אצלו ל"טבע שני".

ע"י כך מתגברת עצלותו ואיננו שולט בעצמו לקום ממיטתו או לקצר בסעודתו כדי לצאת לתפילה או לדבר-מצוה, וכל-שכן שאינו מזדרז לדברי-מצוה או לימוד-תורה.

על האדם לזכור שהגיע לעולם הזה כדי לעמול ולטרוח [כדרך פועלים שכירי-יום], ולא לצורך מנוחה, ואם ירגיל את עצמו לנהוג כחילי-צבא שאכילתם בחיפזון שינתם עראי ועומדים תמיד מוכנים לעת-קרב, אזי לא תקשה עליו עבודת ה'.

מפסיד נוסף הוא: פחד מופרז [מוגזם] מנזקים ופגעים-רעים, [פעם יירא מהקור או החום או הרוח, ופעם יירא ממחלות או פגעים, וכיוצא בזה], וע"י כך מתגברת עצלותו.

חז"ל גינו תכונה זאת, ועל זה נאמר: "פחדו בציון חטאים".

כללו של דבר: כשאדם שם עצמו עראי בעולם הזה וקבוע בעבודת ה', בעניני העולם הזה יתרצה ויסתפק במה שיש לו, יהא רחוק מן המנוחה וקרוב למלאכה ועמל, ויבטח בה' ולא יירא מתולדות הזמן ופגעיו.

ואע"פ שבודאי חייב לשמור עצמו מן הסכנה [אפילו הוא צדיק ובעל-מעשים, ואפילו לדבר מצוה], זהו דוקא במקום שההיזק מצוי, ואם אינו נשמר נחשבת הנהגתו ל"יראה שוטה" ו"הוללות" [ולא "בטחון"].

רצון ה' שישמור עצמו מן הסכנה, ואם אינו נשמר חוטא הוא, ומלבד מה שעלול להינזק מצד הטבע והמציאות של הסכנה, עוד הוא מתחייב בנפשו על חטאו [שאינו נשמר מן הסכנה].

הקב"ה ברא את האדם בעל שכל נכון וסברא ישרה, כדי שינהג בדרך נכונה ויבחין וידע ליזהר מן הסכנה, והיראה המיוסדת על הנהגת החכמה והשכל - היא הראויה.

וכבר לימדונו חז"ל שהעצל ימצא תירוץ וסיבה כנגד כל אפשרות שילך ללמוד אצל רבו, [אמרו לעצל, הרי רבך בעיר לך ולמד תורה ממנו, והוא משיב אותם מתיירא אני מן הארי שבדרך. רבך בתוך המדינה, אומר להם מתיירא אני שלא יהיה ארי בין הרחובות. אומרים לו הרי הוא בתוך ביתך, אומר להם אם אני הולך אצלו אני מוצא הפתח נעולה וכו"'] - כי אין הפחד גורם לו שיתעצל, אלא שהעצלות גורמת לו לפחד.

ובדרך-כלל, לא יהא האדם זריז אלא א"כ הוא כבר זהיר, כיון שמי שעודו טובע בתאוות הגופניות ורץ במרוצת-הרגלו, קשה שילבש אהבה וחמדה לעבודת ה', ואיך יזדרז בתשוקה לפני בוראו.

לקט הלכות

ימי "בין המצרים"

א. מותר לקנות בגד חדש (וחפץ חדש מותר לקנות אפילו בשבוע שחל בו ט' באב), אבל יש אומרים שאין ראוי ללבוש בגד חדש או לאכול פרי חדש שמברכים עליהם "שהחיינו", ובשבת מותר.

- ואם אינו יכול לשמור את הפרי עד שבת [וגם לאחמ"כ לא יהיה לו] יאכלנו מיד ויברך, וחולה יאכל ויברך. (ס"א תקנ"א סעיף י"ז ומשנ"ב שם וס"ק י"א מ"ה ומ"ט).
- ב. אין מסתפרים [ולצורך קטנים, עי' משנ"ב סקפ"ב], אבל מותר לקצר את השפם אם מעכב את האכילה.
- ג. אין נושאים נשים, ואין עושין ריקודין ומחולות.
- ד. מותר לעשות סעודת שידוכים ("תנאים").
- ה. אין מאזינים לנגינת כלי-שיר. (ליתא במשנ"ב, ועי' משנ"ב ס"א תקנ"ח סק"ב).
- ו. יזהר שלא ילך יחידי מסוף שעה רביעית עד סוף שעה תשיעית, ויזהר בימים אלו שלא לילך בין חמה לצל, ולא יכו התלמידים אפילו ברצועה, ובכונת האר"י כתב שיתאבל בימים אלו אחר חצות היום ויבכה כמו חצי שעה.
- ז. בשבתות שב"בין המצרים" מפטירין ג' דפורענותא, [וגם בר"ח אב שחל בשבת].

הערה בעניני "כיבוד אב ואם" (המשך)

דברי החיי-אדם (הנ"ל) מעוררים אותנו, כמה גדול החיוב, כמה עלינו להתאמץ כדי לזכות לנו ולזכות אחרים ולחנך ללמוד וללמד לשמור ולעשות, ב"אגרת המוסר" להג"ר ישראל מסלנט שע"י לימוד בעיון ובעמל נוצר קנין בנפש וע"י זה יוכל להתגבר על היצה"ר. (והחזו"א ב"אמונה ובטחון" כתב שעמל-התורה גם בענינים אחרים יצילו מן החטא).

מסופר בשם החת"ס שבצעירותו היה מאריך בתפילה, ואמר (דרך צחות) שאינו חושש לביטול-תורה כיון שאמרו חז"ל כל המאריך בתפילתו מאריך לו ימיו ושנותיו, ועפ"י זה י"ל בעניננו שאין לחוש לזמן שכביכול "נלקח" עבור כיבוד או"א, כיון שכדברי "כד הקמח" יזכה לשלוח והצלחה שיוסיף לו ה' ית' בכל מעשיו ואריכות ימים ושנים, אכ"ר.

יש ללמוד גודל החיוב, דמבואר מתוס' יבמות דף ה': דכל הטעם שאם אמר לו אביו לעשות עבירה לא יעשה הוא משום דאתה ואביך חייבין בכבוד המקום, וזהו אותו יסוד כהא ד"אתה ואמך חייבין בכבוד אביך", (ועיי"ש בתוס' דינא ד"אתה ואמך" לפינן מהתם), ומתבאר דלולא סברא זו היה צריך לשמוע בקול אביו אע"פ שהוא בשר ודם (ואע"פ דזה גופא מכח ציווי ה' מ"מ נר' דחזינן מזה כמה גדול רצון ה' בכיבוד או"א).

בביאור לשון הגמ' (יבמות דף ו.) "שכן הכשר מצוה", כתבו הרמב"ן והרשב"א (שם) בשם ר' חננאל, דהמחמר אחר בהמתו להביא לאביו גוזלות או דבר אחר אין זה כבודו אלא הכשר כבודו, ואפי' צוהו אביו לחמר, אין זה עיקר כבוד אלא דבר שיש לו הנאה בו. - ועי' ביהגר"א סו"ס ר"מ שדייק מלשון הרשב"א שדוקא לדחות לאו, (ולכ' זהו דלא כדברי מהרי"ק הנ"ל המובא ברמ"א שם), ונר' מהגר"א דבליכא לאו הרי הוא מחוייב ממש. ודיוקו לכ' מלשון הרשב"א "אין בו עשה של תורה שידחה אפילו לאור גרידא", וברמב"ן ליתא לשון זה.

ובברכ"ש יבמות כנר' כיון לזה (ואע"פ דנקט בלשונו שאינו מבטל העשה, מ"מ מדכתב שכ"כ הגר"א מוכח שכונתו שאינו מבטל את עיקר העשה). ועי' בחזו"א קידושין דף לב. שכתב ליישב (בדרך אפשר) דלא דמו דברי מהרי"ק לדברי הרשב"א, דדברי המהרי"ק הם בגונא שהאב צריך לבטל דעתו מפני דעת הבן כיון שרצון הבן לישא אשה זו, וטעם נוסף דהנישואין הם מצוה, אבל היכא שאין האב צריך לבטל דעתו איכא למצות כיבוד אב ואם. (וכמדו' שאם האב אומר לו לעשות אבל באמת אין לו רצון לזה, פטור הבן מלשמוע בקולו עכ"פ שאין בזה בזיון האב).

לעיי' ר' דב ב"ר שניאור זלמן ז"ל נלב"ע כ"ג מרחשון תש"ע ולעיי' מרת עדינה ב"ר בנימין ע"ה נלב"ע ט' כסלו תש"ע ולעיי' מרת גיטל ב"ר משה דוד נלב"ע י"ב טבת תשע"א ולעיי' ר' אשר אלכסנדר ב"ר שלמה ישעיהו הלוי ז"ל נלב"ע כ' טבת תש"ע ולעיי' ר' אלימלך ב"ר שלום ז"ל נלב"ע כ"ו טבת תשס"ח ולעיי' ר' יהושע העשיל ב"ר ישעיהו הלוי ז"ל נלב"ע ל' שבט תשס"ג ולעיי' ר' אברהם אהרן ב"ר אליעזר דוד ז"ל נלב"ע ר' ניסן תשס"ט ולעיי' הגי' אליעזר יעקב חיים בהג"ר ברוך יוסף נלב"ע י"ד ניסן תשע"א ולעיי' ר' שמואל יצחק ב"ר אליעזר ז"ל נלב"ע י"ח אייר תשס"ט ולעיי' מרת מרים (מלייה) ב"ר יעקב הלוי ע"ה נלב"ע י"א סיון תשע"א

* * *

נא להעתיר בתפילה ולעורר רחמי שמים, לרפואת הרב רפאל מיכאל בן רייץ, ולרפואת האברך רפאל שמואל בן יפה ובגרי הישיבה הק' שנפצעו קשה בתאונת דרכים) לרפוי"ש בתושחי"י

e-mail

zichronmeir@shtaygen.co.il

יוצא לאור ע"י כולל "זכרון מאיר" – חניכי סלבודקה

מקום הלימוד: בית-המדרש סלבודקה – דרכי-אי"ש
רח' האדמו"ר מגור 16, זכרון-מאיר בני-ברק
טל'. 050-4125547

כתובת למכתבים:

ת.ד. 557, בני-ברק 51104

Address for letters:

P. O. B. 557 Bnei Brak 51303 Israel

The bank's details for wire transfers

The first international bank of Israel Ltd.

Branch: pagl bnei-brak no: 188

Branch adress: 42, chazon ish st.

Bnei-brak 51511

Swift code: firbilitxxx

Iban: il 4505218800000435120

Name: kollel zichron meir

כתובות עמורת "בית וסקף קדימה" ת.ד. 722 קדימה 62920 (בהמ"ד רח' מייטון 13), ע"ד 580447498

שיעור בהלכות שבת מתקיים בס"ד במוצאי שבת קודש בשעה 10.30

השיעור בכולל קדימה, מתקיים בס"ד ביום ראשון בשעה 5.00.